

Fattigstugan

Malexander socken, Boxholms kommun

ANTIKVARISKT ÅTGÄRDSPROGRAM

Marie Hagsten Byggnadsvård 2020

Avsnitt 1 av 3 Gatstugans (Fattigstugans)
renovering - Bakgrund

Inledning

Malexanders hembygdsförening har för avsikt att söka bidrag hos Länsstyrelsen i Östergötland till förvaltning av värdefull kulturmiljö för före detta Fattigstugan i Malexander kyrkby, Boxholms kommun. Byggnadsantikvarie Marie Hagsten, Marie Hagsten Byggnadsvård, Ljungsbro har fått i uppdrag att göra ett antikvariskt åtgärdsprogram för angelägna åtgärder. En besiktning på plats genomfördes den 2020-04-16 tillsammans med tre medlemmar i hembygdsföreningens styrelse.

Den f.d. fattigstugan ligger mitt i kyrkbyn. Till vänster i bild syns sockenstugan och till höger tronar Malexander kyrka upp sig. Fotot är taget från landsvägen.

MILJÖBESKRIVNING

Fattigstugan ligger mitt i Malexanders kyrkby. Norr om stugan går vägen mellan Boxholm och Kisa. Tidigare gick vägen söder om stugan. I dag är här en öppen gräsyta som gränsar i söder mot sockenstugan, kyrkan samt Birgittastugan. I väster ligger det café som en gång byggdes som fattigstuga i slutet av 1800-talet.

KULTURHISTORISKT VÄRDE

Malexander kyrkby finns med som en bevarandevärd miljö i Länsstyrelsens kulturminnesprogram K 6, Boxholms kommun, Natur Kultur miljöer i Östergötland 1983.

Fattigstugan har ett kulturhistoriskt värde och ska underhållas och bevaras med hänsyn till byggnadens kulturhistoriska värde och karaktär. (PBL 8 kap 13 §).

Byggnadshistoriskt värde

Fattigstugans enkla utformning där byggnaden har utvecklats från enrumstuga till enkelstuga beskriver stugans byggnadsförlopp. Delar av byggnadsmaterialet är återanvänt vilket speglar byggnadens sociala sammanhang.

Socialhistoriskt värde

Byggnaden berättar om de äldre och fattigas levnadsvillkor under 1800-talet i Malexander.

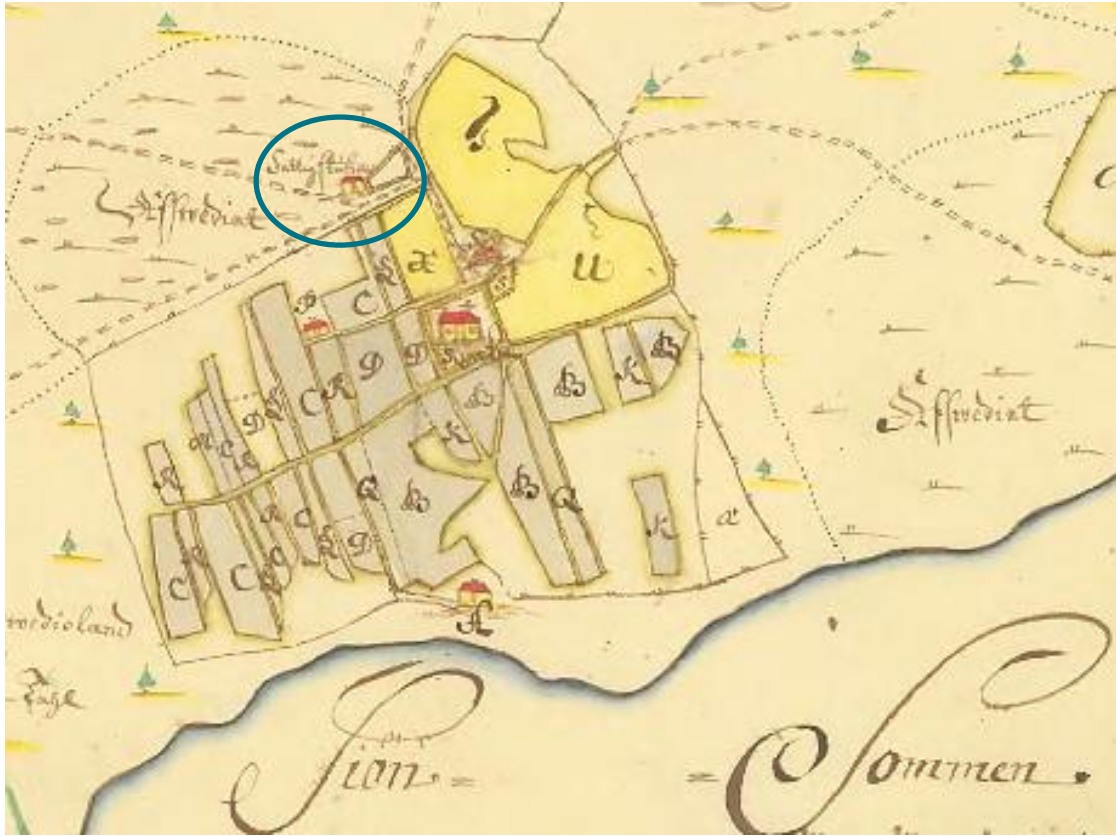
Pedagogiskt värde

Fattigstugans småskaliga och enkla utförande samt materialval förmedlar en god bild om hur ett fattighus kunde vara på 1800-talet i en östgötsk kyrkby.

BYGGNADSHISTORIA

En första fattigstuga byggdes redan 1689 och finns markerad på en arealavmättnings karta från år 1700. I samband med en biskopsvisitation 21 september 1732 konstaterar biskopen att en fattigstuga finns i församlingen. Denna stuga revs och ersattes av den nuvarande i början av 1800-talet. (Malexanders hembygdsförening har låtit genomföra en dendrokronologisk datering som visar att timret är fällt 1817.) En datering i kroppåsen visar året 1809. Detta årtal kan härröra från en stock som är återanvänd. Som mest ska stugan ha haft 12 personer boende. Vid 1800-talets mitt ökade befolkningen i Malexander, så även antalet fattiga. En ny och större fattigstuga byggdes i kyrkbyns utkant vid 1860-talets mitt. Stugan gick under namnet Sibirien på grund av det otillgängliga läget. Ett nytt fattighus byggdes på 1890-talet i nära anslutning till det gamla fattighuset. Under byggtiden användes även sockenstugan för att rymma de fattiga och behövande. Sibirien revs i början av 1900-talet. Det nya fattighuset drabbades av brand och återuppbyggdes 1908. Denna byggnad är identisk med den café och restaurangbyggnad som nu ligger bredvid det gamla fattighuset. År 1940 byggdes ett nytt hem för äldre som då också kom att benämnas ålderdomshem. Detta är en byggnad i nationalromantisk stil som ligger i byns östra del.

Fattigstugan ägs av Malexanders hembygdsförening och används i samband med den loppisförsäljning som föreningen bedriver.

Karta från 1700 som visar var Fattigstugan låg.

Fattigstugans läge i byn 1816. Byggnaden till höger är Fattigstugan.

På Häradskartan från 1867-77 finns fattigstugan utmärkt.

Äldre foto där fattigstugan skymtar innanför gårdesgården. Gamla vägen framför stugan.

Foto troligen från 1940-talet. Den vita byggnaden är byggd som fattigstuga men brann och fick sin utformning 1908. Blev sedan café. Till höger syns gamla fattigstugan.

Hjälp oss att RÄDDA GATSTUGAN!

Gatstugan behöver renoveras för att inte förfalla totalt. Vi behöver Ditt stöd och ekonomiska bidrag. Vi har en antikvarisk rapport som underlag för arbetet och vi har publicerat den i tre avsnitt:

Bakgrund-Beskrivning-Åtgärder

Rapporten hittar ni på vår hemsida: www.hembygd.se/malexander

Gå in via Meny till "Rädda Gatstugan"

Förra året tvingades vi ställa in alla aktiviteter och det ser ut som det blir samma i år! Ett stort ekonomiskt avbräck för vår strävan att förvalta och underhålla vårt gemensamma kulturarv i Malexander.

Sänd DITT Stöd och Bidrag till bankgiro 737-3635
eller Swish 123 582 41 56 eller använd QR-koden nedan!

Swish. Betala enklare.

Tack för DITT Stöd
MALEXANDERS HEMBYGDSFÖRENING

Sänd Ditt Stöd och Bidrag till:

**Bankgiro 767-3635,
Swisha till 123 582 41 56
eller
använd QR-koden nedan!**

Swish. Betala enklare.

Tack för DITT STÖD!

**MALEXANDERS
HEMBYGDSFÖRENING**